

Rektor
Luleå tekniska universitet

Juridiska avdelningen
Jeanette Gabriellson
BESLUT

2001-12-06
Reg.nr 31-2112-01

Anstånd med att påbörja studierna

Bakgrund

Högskoleverket uppmärksammades på ett fall där Luleå tekniska universitet avslagit en ansökan om anstånd med att påbörja studierna. Personen i fråga blev antagen genom reservantagningen till utbildningsprogrammet Industriell Design höstterminen 2000 vid Luleå tekniska universitet. Han fullgjorde vid aktuell tidpunkt sin värnpliktstjänstgöring och ansökte därför om anstånd med att påbörja studierna. I sin ansökan till universitetet begärde han dispens från paragrafen "Anstånd för militär/civil grundutbildning beviljas inte för reserver som erbjuds plats i den lokala antagningen". Universitetet avslag hans ansökan.

I skrivelse till Luleå tekniska universitet den 27 juli 2001 uppmärksammade Högskoleverket universitetet på att verket i samband med ett tillsynsbesök på Högskolan Dalarna tagit upp frågan om högskolornas egna föreskrifter om anstånd. Högskoleverket hänvisade till protokollet från verkets tillsynsbesök hos Högskolan Dalarna av vilket framgår bl.a. följande.

Studieadministrativa föreskrifter

I Högskolan Dalarnas studieadministrativa föreskrifter (beslutade 1999-06-10) anges, under rubriken Anstånd med att påbörja studierna, bl.a. att följande villkor måste vara uppfyllda för att anstånd skall beviljas:

1. Den sökande kan inte själv råda över skälet till behovet av att söka anstånd
2. Skälet skall ha uppstått efter anmälningstidens utgång
3. Den sökande skall vara antagen i ordinarie antagningsomgång. Den som blivit antagen som reserv vid Högskolan Dalarna kan således inte beviljas anstånd.

Enligt 7 kap. 20 § högskoleförordningen (1993:100, omtryck SFS 1998:1003) får en högskola, om det finns särskilda skäl, medge att den som är antagen till grundläggande högskoleutbildning vid högskolan får anstånd med att påbörja studierna. Bestämmelsen trädde i kraft den 1 januari 1999. Förutsättningarna för anstånd anges inte i bestämmelsen, utan regeringen bemyndigar Högskoleverket att meddela närmare föreskrifter om anstånd. Högskoleverket har meddelat sådana föreskrifter (HSVFS 1999:1).

Universitet och högskolor har inte något bemyndigande att meddela föreskrifter på detta område. Högskolan Dalarna har därför inte haft rätt att besluta om de ovan återgivna reglerna om anstånd.

Högskoleverket anmodade Luleå tekniska universitet att redogöra för omständigheterna i aktuellt ärende samt – utifrån verkets bedömning vid tillsynsbesöket hos Högskolan Dalarna – kommentera grunderna för sitt ställningstagande.

Universitetets yttrande

Luleå tekniska universitet har i yttrande till Högskoleverket anfört bl.a. följande.

Enligt 2 kap. 2 § och 6 kap. 3 § högskoleförordningen ska styrelsen för universitet och högskolor besluta om en s.k. antagningsordning. I denna ska anges de regler för grundläggande utbildning som högskolan tillämpar dels i fråga om ansökan samt behörighet och urval, dels i fråga om hur beslut om antagning fattas och hur beslut om behörighet överklagas. Luleå tekniska universitets styrelse har antagit en sådan antagningsordning där det framgår att anstånd inte beviljas till den som erbjuds plats inom reservantagning. I det anståndsärende som Högskoleverket relaterar till har universitetet tillämnat den lokala antagningsordningen, vilket innebar att personen i fråga som tilldelats en plats i reservantagningen inte beviljats anstånd med att ta platsen i anspråk nästkommande år.

Enligt Högskoleverket har universitet och högskolor inte något bemyndigande att meddela föreskrifter när det gäller anståndsfrågor. Med anledning av detta påpekande kommer universitetet att se över antagningsordningen i denna del. Universitetet uppmanar dock Högskoleverket att se över föreskrifterna rörande anståndsfrågor och erbjuder sig att belysa konsekvenserna av att bevilja anstånd för studenter som reservantas.

Tillämpliga regler

Av 7 kap. 20 § högskoleförordningen (1993:100) framgår:

Om det finns särskilda skäl, får en högskola medge att den som är antagen till grundläggande högskoleutbildning vid högskolan

1. får anstånd med att påbörja studierna, eller
2. får fortsätta sina studier efter studieuppehåll.

Högskoleverket meddelar närmare föreskrifter om anstånd och om studieuppehåll.

I 1 § föreskrifter av Högskoleverket om anstånd med studier för antagna samt studieuppehåll (HSVFS 1999:1) anges att:

Särskilda skäl för anstånd med att påbörja studierna kan vara sociala, medicinska eller andra särskilda omständigheter som t.ex. vård av barn, värnplikts- eller civilpliktstjänstgöring, studentfackliga uppdrag eller uppskjuten ledighet enligt lagen (1974:981) om arbetstagares rätt till ledighet för utbildning.

Högskoleverkets bedömning

Enligt högskoleförordningen har Högskoleverket att meddela närmare föreskrifter om bl.a. anstånd med att påbörja studierna. Universitet och högskolor har inte något bemyndigande att meddela föreskrifter om anstånd. Luleå tekniska universitet har därför inte rätt att besluta om regler som innebär att anstånd inte beviljas den som erbjudits plats inom reservantagningen. Högskoleverket förutsätter att Luleå tekniska universitet ändrar sina regler.

Högskoleverket har i rapporten *20 åtgärder för att stärka studenternas rättssäkerhet* (rapport 2001:27 R, s. 75-76) anfört att verket kommer att se över sina föreskrifter om anstånd och studieuppehåll under 2002. Detta arbete kommer att ske i samråd med universitet och högskolor.

Med dessa besked avslutar Högskoleverket ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjuristen Annica Lindblom efter föredragning av verksjuristen Jeanette Gabrielsson i närvaro av verksjuristen Christian Sjöstrand.

Annica Lindblom

Jeanette Gabrielsson